

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-01-19

Diarienummer N043-0182/23

Handläggare

Victoria Trygg

Telefon: 031-366 79 64

E-post: victoria.trygg@dm.goteborg.se

Svar på remiss om förslag till Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2024–2030

Förslag till beslut

1. Nämnden för demokrati och medborgarservice avstyrker förslag till Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2024–2030, i dess nuvarande form.
2. Nämnden för demokrati och medborgarservice översänder förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som nämndens eget yttrande.

Sammanfattning

Nämnden för demokrati och medborgarservice har getts möjlighet att yttra sig över ett förslag till Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa. Programmet ska ersätta Göteborgs Stads folkhälsoprogram och program för jämlik stad.

Programmets övergripande mål är att skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska med fokus på barn och unga och på att stärka arbetet för grupper som staden har svårt att nå och där behovet är stort.

Programförslaget byggs upp av fyra mål, med tillhörande strategier, som ska bidra till ett övergripande mål om att skillnaderna i livsvillkor och hälsa ska minska.

Nämnden för demokrati och medborgarservice föreslås ha ett delat ansvar för två av tolv strategier i programmet.

Strategi 2.1 Arbeta för ett aktivt och lokalt civilsamhälle med jämlika förutsättningar för deltagande

Strategi 2.2 Stärk arbetet för att de grupper som är svåra att nå ska känna till och kunna ta del av Göteborg Stads verksamheter och utbud

Förvaltningen har tagit fram ett förslag till yttrande och förvaltningen ser positivt på att de två programmen, för folkhälsa och för jämlik stad, slås samman till ett och att antalet mål och strategier minskar. Programmets innehåller flera viktiga delar för att bidra till att minska skillnader i livsvillkor och hälsa. Förvaltningen ser dock en risk med att det övergripande målet inte kommer att nås. Föreslagna mål och strategier behöver förtydligas ytterligare för att få framfart och bidra till en förflyttning i arbetet. Förvaltningen saknar en tydlighet kring målvärden och hur förändringar, utifrån de satta

målen och strategierna, ska följas över tid. Förvaltningen bedömer att programmet inte ger tillräckligt stöd för prioritering i arbetet framåt.

Förvaltningen har lagt störst vikt vid mål 2: Invånarnas möjligheter till delaktighet, inflytande och tillit ska öka, då detta område ligger särskilt nära förvaltningens grunduppdrag. Kopplat till detta mål har även förvaltningen föreslagit två strategier och att nämnden för demokrati och medborgarservice får ett samordnade ansvar.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ett ojämlikt samhälle innebär stora kostnader för såväl invånare som samhället som helhet. Därför är det viktigt att arbeta för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa samt att satsa på förebyggande och främjande insatser, särskilt för barn och unga. Social tillit är en viktig del i ett jämlikt samhälle. Forskning visar att samhällsekonomin gynnas på flera sätt av hög social tillit. Ett samhälle med hög social tillit präglas i mindre grad av konflikter och rättsprocesser.

Insatser för att stärka jämlikheten och folkhälsan kan innebära ökade kostnader på kort sikt men på lång sikt är det samhällsekonomiskt lönsamt med ett samhälle som är jämlikt och med god folkhälsa. Väl utformade jämlikhetsinsatser förväntas ge minskade kostnader för samhället i stort. Att arbeta med jämlikhet är en komplex fråga med samhällsförändringar som märks av först efter en längre tid. Utifrån denna komplexitet är det därför viktigt med ett uthålligt och långsiktigt arbete för att kunna se resultat.

Förvaltningen gör bedömningen att programmet för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa till stor del överensstämmer med nämndens grunduppdrag enligt nämndens reglemente. Inga ytterligare medel behövs därför till satsningar.

Bedömning ur ekologisk dimension

En jämlik stad och förutsättningar för hälsa, kräver en djupare förståelse för komplexiteten kring hur invånarnas olika livsvillkor och livsstil har en påverkan på miljö och klimat. Det påverkar även kapaciteten att anpassa och hantera klimatförändringens effekter framåt. Åtgärder inom miljö- och klimatområdet har en påverkan på de möjligheter som lämnas över till nästa generation att kunna tillfredsställa sina behov, livsvillkor och hälsa.

Klimatförändringarna leder till effekter såsom oförutsägbart väder och mer frekvent förekommande värmeböljor och skyfall som har allvarliga konsekvenser för folkhälsan. Detta är ett komplext område och hur allvarliga konsekvenserna blir för invånarna beror bland annat på tillgång till vatten, luftkonditionering och svala platser i staden, såsom grönområden. Värmeböljor påverkar alla men äldre, sjuka, överviktiga, små barn, gravida och personer med funktionsnedsättning är särskilt känsliga.¹ Även hos personer som lider av depression, psykisk ohälsa och missbruk är risken för ökad dödlighet signifikant högre under varma dagar. Förtätning av staden och trångboddhet är också försvårande faktorer att ta hänsyn till när det kommer till värmebölja och ännu ett skäl att accelerera stadens arbete med en grön och klimatanpassad stad.

¹ [Hälsoeffekter av värmeböljor – En kunskapssammanställning \(folkhälsomyndigheten.se\)](#)

Människor som tillhör de lägre inkomstgrupperna släpper ut minst växthusgasutsläpp från sin konsumtion och livsstil. Samtidigt drabbas dessa grupper hårdast av klimatförändringarnas konsekvenser till exempel vid översvämningar eller värmeböljor och har dessutom generellt lägst kapacitet att förbereda och anpassa sig till konsekvenserna. Klimatojämlighet är en viktig del av det lokala klimat- jämlikhets- och folkhälsoarbetet. Det innefattar även behovet av omfördelning av resurser mellan grupper samt att människor i de högre inkomstgrupperna förändrar sin konsumtion och livsstil i en riktning som medför betydligt lägre miljö- och klimatpåverkan än idag.

För att kunna ha ett samhälle med jämlika livsvillkor för kommande generationer, behöver arbetet med social hållbarhet kopplas ihop med hur vi använder jordens resurser och de utmaningar vi står inför kopplat till miljö och klimat.

Bedömning ur social dimension

Den övergripande målsättningen i programmet är att skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska, vilket är en grundförutsättning för att skapa ett socialt hållbart samhälle.

Programmet fokuserar på främjande och förebyggande arbete som gäller hela befolkningen och hela livet. Störst fokus läggs på tidiga insatser och därmed riktat till målgruppen barn och unga, samt de grupper som idag har sämst hälsa och livsvillkor.

Barn och unga är en prioriterad grupp i arbetet för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa. Förvaltningen vill understryka vikten av att programmet tydligare lyfter fram barn och ungas rätt till delaktighet. Utifrån barnkonventionen är det viktigt att staden tar särskild hänsyn till barns och ungdomars rätt att vara delaktiga och göra sin röst hörd. Delaktighet behöver möjliggöras med hänsyn till barns individuella förutsättningar och olika livsvillkor. Eftersom barn inte är myndiga och har en formell röst i landets representativa demokratisystem genom allmänna val, är möjliggörandet för dem att delta på andra sätt avgörande för demokratisk delaktighet. Detta gäller för barn och unga i allmänhet men är särskilt viktigt för målgrupper som idag inte ges förutsättningar till ett jämlikt deltagande i samhället. Ett exempel är målgruppen barn med funktionsnedsättningar vilka är en särskilt utsatt grupp i stort behov av att ges en starkare röst.

Förvaltningen ser att programmet skulle gynnas av att tydligare visa på hur olika områden kopplat till social hållbarhet hänger ihop. Det kan till exempel handla om att förtydliga att insatser för jämlikhet, jämställdhet, mänskliga rättigheter och trygghet ofta både har samma utgångspunkter och målsättningar och att perspektiven förstärker varandra för att uppnå stadens mål. Kopplingarna kan även göras tydligare kring hur dessa målsättningar även kan förstärka både den ekonomiska och ekologiska hållbarheten.

Bilaga

1. Förslag till Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2024–2030

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt ett förslag till Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2024–2030 på remiss till bland annat nämnden för demokrati och medborgarservice. Nämnden ska ta ställning till förvaltningens förslag till yttrande över remissen. Svar ska lämnas till kommunstyrelsen senast den 8 februari 2024.

Beskrivning av ärendet

Den 27 oktober 2022 fick kommunstyrelsen i uppdrag av kommunfullmäktige (§ 34) att ta fram ett nytt program som ersätter Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2019–2020 och Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026. Bakgrunden till beslutet var en kartläggning som kommunstyrelsen gjort om förutsättningarna att samordna program och planer inom området folkhälsa, jämlikhet, mänskliga rättigheter inklusive funktionshinder. Av kartläggningen framgick att det fanns förutsättningar för en samordning av de styrande dokumenten med bibehållna intentioner.

Kommunfullmäktiges uppdrag att ta fram ett nytt program består av flera delar. Det nya programmet ska koppla an till den uppdaterade nationella folkhälsopolitiken och vad kommunen har för rådighet i de aktuella frågorna. Mänskliga rättigheter-perspektivet ska stärkas och arbetet ska göras i samverkan med Göteborgs Stads nämnder och styrelser samt råd.

Det ingår även i uppdraget att se över hur ett visst antal andra styrande dokument ska hanteras: strategisk plan för suicidprevention 2014–2022, plan för jämlik stad 2019–2022 och plan för arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter 2019–2022.

Kommunstyrelsen har tagit fram ett förslag till program (se bilagan ”Förslag till Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2024–2030”) som översänts för yttrande till nämnden för demokrati och medborgarservice samt ytterligare 27 nämnder, styrelser, råd och andra aktörer.

Programmet är uppbyggt i ett övergripande mål och fyra mål. Det övergripande målet för Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa är att skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska.

De fyra efterföljande målen visar tydliga prioriteringar på barns och ungas hälsa och på viktiga livsvillkor för att uppnå ökad folkhälsa, vilket förutsätter fokus på grupper som idag har sämst hälsa och livsvillkor. Med varje mål följer en beskrivning av målets innebörd och strategier.

Figur 1: Schematisk bild över övergripande mål, mål och strategier, hämtad ur programmet (sida 12).

Tillvägagångssätt

För att få in underlag inför förvaltningens bedömning av programmet, har samtal förts med representanter från förvaltningens tre avdelningar: Avdelningen för medborgarservice och support, Avdelningen för utveckling och analys samt Avdelningen för rådgivning och överförmyndarverksamhet.

Förvaltningen har deltagit i möte med stadsledningskontoret och andra svarande förvaltningar och bolag för att få en introduktion till programmet samt möjlighet för kort diskussion.

Remissfrågor från stadsledningskontoret

Remissvaret ska enligt remissmallen struktureras utifrån följande remissfrågor:

- Bidrar programmets mål och strategier till att uppnå det övergripande målet? Saknas något?
- Strategiernas genomförbarhet:
 - Hur ser ni generellt på strategiernas genomförbarhet, utifrån exempelvis omvärldsfaktorer och organisatoriska förutsättningar.
 - Hur ser ni som nämnd eller styrelse på er egen möjlighet att genomföra strategierna? Gör bedömning både utifrån egna verksamheten och utifrån samverkan i hela staden.
- Ger programmet förutsättningar att göra jämlikhetsanalyser som grund för att nå de grupper som behöver insatser mest?
- Hur kan målgruppsperspektivet stärkas i programmets mål och strategier?

- Finns det andra indikatorer eller nyckeltal som är värdefulla för att bedöma måluppfyllelse?
- I programmet föreslår vi utdelat samordningsansvar respektive ansvar:
 - Hur ser ni på förslaget med två nivåer av ansvar?
 - Fråga till nämnd som utpekats med samordningsansvar: Vilka förutsättningar har nämnden för att omhänderta det ansvaret?
- Remissvaret ska även innehålla bedömningar ur ekonomisk, ekologisk och social dimension. För den ekonomiska dimensionen önskas svar från nämnd/styrelse på följande frågor:
 - Vilka ekonomiska konsekvenser ser nämnden/styrelsen? Behöver omprioriteringar av resurser göras och vilken effekt bedömer nämnden/styrelsen att det får?
 - Genomförs idag aktiviteter som är kopplade till strategierna, med stöd av tidsbegränsade statsbidrag eller andra externa medel? Om så är fallet, i vilken omfattning och hur länge sträcker sig finansieringen?

Utdelade ansvar för nämnden för demokrati och medborgarservice

<i>Beskrivning av strategi</i>	<i>Ansvar</i>
Strategi 2.1: Arbeta för ett aktivt och lokalt civilsamhälle med jämlika förutsättningar för deltagande	Idrotts- och föreningsnämnden, kulturnämnden, nämnden för funktionsstöd, nämnden för demokrati och medborgarservice, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst
Strategi 2.2: Stärk arbetet för att de grupper som är svåra att nå ska känna till och kunna ta del av Göteborg Stads verksamheter och utbud	Förskolenämnden, idrotts- och föreningsnämnden, kulturnämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden för funktionsstöd, äldre- samt vård och omsorgsnämnden, socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, stadsmiljönämnden

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen ser positivt på att de två programmen, för folkhälsa och för jämlik stad, slås samman till ett. Det är positivt att antalet mål och strategier minskar i antal då detta ger större förmåga att kraftsamla i det gemensamma arbetet. Programmets syfte är angeläget och det innehåller flera viktiga delar för att bidra till arbetet med att minska skillnader i livsvillkor och hälsa. Däremot ser förvaltningen att programmet i sin helhet inte i tillräckligt hög grad pekar ut en riktning för arbetet framåt.

Förvaltningen ser en risk att det övergripande målet inte kommer att nås utifrån nuvarande mål och strategier. Föreslagna mål och strategier behöver förtydligas ytterligare för att få framfart och skapa en förflyttning i arbetet. Det saknas en tydlighet kring målvärden och hur förändringar, utifrån de satta målen och strategierna, ska följas över tid. Därmed bedömer förvaltningen att programmet inte ger stadens nämnder och styrelser tillräckligt stöd att göra prioriteringar i arbetet framåt. Nedan följer exempel på hur programmet kan påvisa riktning och förflyttning i högre utsträckning. Förvaltningen har lagt störst vikt vid mål 2: ”Invånarnas möjligheter till delaktighet, inflytande och tillit ska öka”, då detta mål ligger särskilt nära nämndes grunduppdrag.

Utgångspunkter och förutsättningar behöver förtydligas och stärkas

Förvaltningen anser att programmets utgångspunkter är för vagt beskrivna för att kunna omsätta mål och strategier i handling. Avsnitten under inledning, utgångspunkt och definitioner behöver vara mer genomarbetade för att ge en bättre grund för både jämlikhetsanalys och tydligare målgruppsperspektiv.

För genomförbarheten av programmet krävs det förståelse för hur hela staden gynnas av mer jämlika livsvillkor och en minskad segregation. Genom att öka förståelsen i staden för programmets ansats och utgångspunkter möjliggörs en bredare acceptans för att prioritera insatser som riktas till hela befolkningen och särskilt till de målgrupper som har störst behov. Förvaltningen ser att detta är ett viktigt kommunikationsarbete som skulle behöva synliggöras i programmet.

Förvaltningen ser även ett behov av att definiera begreppen tillit och förtroende tydligare. Tillit är ett centralt målvärde för det övergripande målet i programmet och det är viktigt att tydliggöra vilka olika dimensioner av tillit som programmet omfattar. Förvaltningen anser att det är viktigt att programmet lyfter vikten av att arbeta mer systematiskt med delaktighet och inflytande inom samtliga mål i programmet för att stärka arbetet med mer jämlika livsvillkor.

Förvaltningen ser även att Göteborgs Stad skulle tjäna på att programmet synliggör förtroende för offentliga verksamheter och politiker i större utsträckning. Förtroendet bygger i första hand på att institutioner levererar och presterar. Det bygger också på upplevelsen av mötet med offentliga verksamheter och huruvida invånare uppfattar offentliga verksamheter som rättssäkra, opartiska, etiska och öppna. Det är också av betydelse att invånare uppfattar att offentliga verksamheter behandlar alla invånare lika². Förvaltningen bedömer att programmet skulle kunna utveckla och precisera skrivningarna inom strategierna så att det tydligt framgår att staden har agens att påverka jämlikheten. Om Göteborg Stad förstärker arbetet med delaktighet och inflytande och utvecklar verksamheternas servicenivåer kommer stadens arbete att bidra till förflyttningar inom jämlikhet.

² Kumlin, S., & Rothstein, B. (2005). Making and Breaking Social Capital. The Impact of Welfare State Institutions. *Comparative Political Studies*. 38 (4), 339-365

Tydliggöra ansvar

Förvaltningen ser att det är positivt att ansvar delas ut till Göteborgs nämnder och styrelser. Förvaltningen önskar ett förtydligande av kommunstyrelsens stödjande roll i genomförandet av Göteborgs Stads gemensamma arbete och det ansvar som handlar om utveckling av metoder för kunskapsinhämtning och analys (sida 6).

I programmet beskrivs nämnder och styrelserns ansvar på sida 6:

”Varje nämnd och styrelse med utpekad ansvar i programmet ansvarar för implementering i den egna organisationen samt genomförandet av respektive strategi.”

På sidan 13, under avsnitt ”Ansvar” beskrivs att:

”ett ansvar innebär att utpekad nämnd eller styrelse har en rådighet över strategins genomförande inom ramen för ordinarie verksamhet. Ansvaret för en strategi kan vara olika långtgående för olika berörda nämnder och styrelser och beror på vilka insatser som behöver utformas för att nå målet”.

Det är nödvändigt att vara tydligare med vad de olika nivåerna av ansvar innebär för att Göteborgs Stads arbete ska få kraft framåt. Erfarenhet från tidigare arbete med Göteborgs Stads program för en jämlik stad har visat att en otydlighet i ansvar och mandat ledde till viss försiktighet i att driva mål och strategier framåt. Att tydliggöra ansvar inbegriper att förtydliga vad som innefattas inom ansvaret kring målområdet och vilket mandat ansvarig nämnd har. Ett exempel som förvaltningen vill lyfta är Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram som har en uppdragsbeskrivning för samordningsansvariga för de olika strategierna. I beskrivningen definieras vad som ingår i uppdraget samt vilka ansvar och befogenheter som samordnade nämnder har.

Att tydliggöra ansvarsfrågan skapar även rimliga förväntningar mellan ansvarsnivåerna, vilket ligger till grund för och kan främja en bättre samverkan i Göteborg Stad.

Synliggör vad som krävs för framgångsrik samverkan

I programmet lyfts samverkan som en av förutsättningarna för att få till mer jämlika livsvillkor och jämlik hälsa. Förvaltningen ser positivt på programmets förslag om att det krävs en gemensam kraftsamling och att komplexa utmaningar kräver samverkan med nationella och regionala aktörer samt näringsliv, akademi och civilsamhälle (sida 10). Förvaltningen ser att det är viktigt att bättre synliggöra samverkan som den komplexa process samverkan är. För framgångsrik samverkan är det också viktigt att förstå att det kräver kompetens och kunskap i att samverka. Verksamheter som samverkar behöver formulera ett tydligt gemensamt mål, definiera de gemensamma målgrupperna och kartlägga behov som man vill uppnå genom samverkan. Nämnder och styrelser behöver också gemensamt efterfråga uppföljning och utvärdering av samverkan. Förvaltningen ser att programmet skulle behöva beskriva vilka förutsättningar och strukturer som behövs för att samverkan ska ge önskade effekter.

Uppföljning och indikatorer

Att utjämna skillnader i livsvillkor och hälsa är ett långsiktigt arbete. Det är viktigt att ha förståelse för att det kommer att kräva en kraftsamling för att utöka samverkan mellan samtliga förvaltningar och bolag i staden för att nå en god måluppfyllelse av programmet. Förvaltningen ser ett behov av att programmets förslag på indikatorer presenteras utifrån hur de förhåller sig till mål och strategier.

Förvaltningen ser även att programmet skulle kunna kompletteras med en bilaga som kopplar ihop insatser och kortsiktiga resultat med mer långsiktigt önskade effekter. Ett exempel på förslag är att utgå mer ifrån förändringsteori. Förändringsteorin (logikmodeller eller logikkedjor) syftar till att illustrera de logiska sambanden mellan ett identifierat behov, en önskad förändring och de resurser och aktiviteter som sätts in för att åstadkomma den önskade förändringen. Att mäta utfall ger insikt i om en specifik insats har varit effektiv och inneburit en positiv förändring för målgruppen och för verksamheterna. För att bidra till en positiv samhällsutveckling krävs en strategi för hur avgränsade satsningar kan leda till en långsiktigt socialt och ekonomiskt hållbar resursanvändning. Detta sätt att närma sig komplexa samhällsutmaningar innebär att fungerande metoder och arbetssätt i högre grad skulle kunna omsättas till en förändrad eller ny praktik. Detta gäller både för berörda verksamheter och de verksamheter, förvaltningar och bolag som initialt inte varit direkt berörda. För att omsättning i praktik av nya metoder och arbetssätt ska fungera krävs kompetensöverföring och säkerställande av en infrastruktur som är specifikt inriktad på långsiktig implementering av nya arbetsmetoder i staden.

Förvaltningen ser även att programmet tydligare skulle kunna visa på hur resultat följs upp. På sidan 13 står att:

”För att kunna följa och analysera målet bör indikatorerna så långt som möjligt kunna analyseras mot bakgrundsfaktorer. Uppföljning behöver därför föregås av ett utvecklingsarbete där olika kvantitativa och kvalitativa metoder och data tas i beaktande.”

Förvaltningen ser att detta behöver förtydligas. Det är viktigt att kunna fånga förändring över tid och särskilt hitta indikatorer så grupperna som idag har sämst livsvillkor och hälsa och därmed störst behov synliggörs. Detta kan antas vara grupper som mer sällan är representativa i enkätundersökningar såsom Hälsa på lika villkor³ eller SOM-undersökningen.⁴

³ Hälsa på lika villkor är ett fortlöpande samarbetsprojekt mellan Folkhälsomyndigheten och Sveriges regioner. Syftet med enkäten är att visa hur befolkningen mår samt att följa förändringar i hälsa, levnadsvanor och livsvillkor över tid.

⁴ SOM-undersökningen genomförs av Göteborgs universitet. Det finns en nationell och flera lokala undersökningar bland annat för Göteborg. I Göteborgs skickas enkätundersökningen ut till 5 000–9000 slumpmässigt utvalda göteborgare mellan 16 - 90 år. Undersökningen görs i samverkan med bland annat Göteborgs Stad.

Förvaltningen ser också att de indikatorer som föreslås i programmet kopplat till SOM-undersökningen i nuläget är avhängigt att förvaltningen för demokrati och medborgarservice fortlöpande beställer och finansierar dessa frågeområden. Ansvar för kostnader och kommunikationsarbete kring till exempel utökat urval för att kunna göra analyser på mellanområdesnivå är i nuläget inte fastställt i staden. Detta arbetas fram årligen genom dialog mellan de förvaltningar som deltar⁵ med frågor i undersökningen.

I Jämlikhetsrapporten 2023 som tas fram av Göteborgs Stad, uppges att vissa data saknas för att göra genomarbetade jämlikhetsanalyser. Programmet föreslår att kommunstyrelsen ansvarar för utveckling av metoder för kunskapsinhämtning och analys avseende hur befolkningens livsvillkor och hälsa är fördelad. Förvaltningen ser att en sådan metodutveckling skulle förbättra förutsättningarna för att kunna göra genomarbetade jämlikhetsanalyser.

Tydligare koppling till andra styrande dokument

Förvaltningen ser att programmet även skulle kunna synliggöra behovet av ökad kunskap om nationella minoriteters rättigheter genom att göra tydliga kopplingar till minoritetslagstiftning.

⁶Miljöförvaltningen Göteborgs Stad 2023:14 [Uppföljning av miljö- och klimatprogrammets strategier 2023 \(goteborg.se\)](https://www.goteborg.se/om-goteborg/planering-och-strategier/strategier/2023/uppfoljning-av-miljo-och-klimatprogrammets-strategier-2023)

Mål och strategi

Förvaltningen ser att mål och strategiformuleringar behöver förtydligas. Det är otydligt om det innebär skillnader i strategiskrivningarna mellan att till exempel *arbeta för*, *att stärka arbetet*, *öka förutsättningarna*, *tillgodose* eller *säkerställa* en strategi. Det är i föreslagna strategiskrivningar svårt att se en konkretisering och tydlig koppling till hur de ska bidra till målsättningarna. Nedan ges exempel på förändringar i strategierna som förvaltningen ser skulle koppla bättre till det övergripande målet i programmet.

Mål 2: Invånarnas möjligheter till delaktighet, inflytande och tillit ska öka

I programmet lyfts vikten av delaktighet och inflytande på samhällelig nivå för att kunna vara med och påverka stadens utveckling och att mötet med stadens verksamheter är betydelsefullt för invånarnas deltagande på den individuella nivån (sida 16). Förvaltningen ser ett behov av att detta perspektiv synliggörs tydligare under målet.

En aspekt av delaktighet som förvaltningen vill lyfta in i programmet är digital delaktighet. Digital delaktighet och digital inkludering är viktiga aspekter eftersom vissa grupper av invånare befinner sig ett digitalt utanförskap och har sämre möjligheter att ta del av och påverka stadens tjänster.

Förvaltningen menar att delaktighet och inflytande är viktiga bidragande delar för att öka tilliten och för att staden ska kunna hantera nuvarande och kommande komplexa samhällsutmaningar. Förvaltningen vill därför föreslå att ytterligare två strategier kopplas till målet och att nämnden för demokrati och medborgarservice får ett samordningsansvar för dessa två strategier.

Förslag 1 på ytterligare Strategi: "Skapa förutsättningar för att öka tilliten genom att invånare ges ett likvärdigt och gott bemötande i stadens verksamheter"

Göteborgs Stad ansvarar för verksamheter som invånare är beroende av under hela sin livscykel. Vilket bemötande invånare får av tjänstepersoner och politiker i Göteborgs Stad, bidrar till graden av tillit som människor känner till stadens verksamheter. Förvaltningen föreslår därför ett systematiskt arbete för att få till ett likvärdigt och gott bemötande för de invånare som är i kontakt med staden.

Förslag 2 på ytterligare Strategi: "Skapa förutsättningar för att öka tilliten genom att systematiskt integrera arbetet med delaktighet och inflytande"

Att som invånare kunna ha inflytande och vara delaktig i beslut som påverkar den egna livssituationen och samhällsutvecklingen i stort är en viktig faktor för jämlik hälsa. Att skapa förutsättningar för ett jämlikt deltagande och inflytande är en avgörande grundfaktor för demokrati. Göteborgs Stad behöver öka och förbättra sitt arbete med att skapa förutsättningar för invånare att ha inflytande och vara delaktiga i olika samhällsfrågor. För att få till ett ökat jämlikt deltagande och inflytande inom stadens verksamhet föreslår förvaltningen att ett systematiskt arbetssätt kopplat till delaktighet och inflytande tas fram.

Strategi 2.1 Arbeta för ett aktivt och lokalt civilsamhälle med jämlika förutsättningar för deltagande

Förvaltningen vill under denna strategi komplettera med att engagemang inte måste vara i form av organisation eller förening, utan att staden också bör bli bättre på att tillvarata individers och olika gruppers engagemang. Detta kan exempelvis vara olika former av nätverk för att inkludera de som samlats kring en viss sakfråga eller som har engagemang i sitt bostadsområde, utan att vara formellt organiserade. Likaså har Göteborgs Stad som förbättringsområde att tillvarata lokalt engagemang och bredda formerna för samarbete med exempelvis samfund och andra former av mötesplatser som skulle kunna vara betydelsefulla arenor för att nå ut och skapa lokal samverkan.

Nämnder och styrelser behöver också utgå från civilsamhällets behov och intressen och vad staden kan behöva förändra för att kunna ge ett relevant stöd.

Nämnden för demokrati och medborgarservice har fått ett ansvar kopplat till denna strategi och förvaltningen undra vad detta ansvar innebär. Nämnden har inte ett stadenövergripande ansvar att driva arbete kopplat till civilsamhället utan är i första hand en stödjande nämnd gentemot andra nämnder och styrelser som driver arbete med civilsamhälle. Däremot kan nämnden vara ett stöd i Göteborgs Stads arbete med civilsamhället.

Strategi 2.2 Stärk arbetet för att de grupper som är svåra att nå ska känna till och kunna ta del av Göteborgs Stads verksamheter och utbud

Förvaltningen föreslår byte av rubrik för denna strategi till ”stärk arbetet för att de grupper som Göteborgs Stad har svårt att nå ska känna till och kunna ta del av Göteborgs Stads verksamheter och utbud”.

Förvaltningen vill även påtala att nämnder och styrelser behöver bli bättre på att arbeta mer tillsammans med invånarna. Att nå ut med information räcker inte för att skapa delaktighet utan staden behöver röra sig mellan olika nivåer av delaktighet. Det kan innebära att arbeta med allt från information och konsultation till medbestämmande, beroende på vilken samhällsutmaning eller fråga som står i fokus.

Övriga medskick för mål 1 och 4

Mål 1: Barns och ungas hälsa ska förbättra

Strategi 1.1 Stärk stödet till föräldrar och vårdnadshavare under barnets hela uppväxt

Förvaltningen vill under denna strategi lägga till vikten av att öka vårdnadshavares kunskap om vilka möjligheter som finns att påverka och att öka kunskapen om rättigheter och skyldigheter. Då kan i förlängningen även barn få ökad kunskap och kapacitet att utkräva ansvar och vara med i det demokratiska samhället.

Strategi 1.3 Stärk skolan som hälsofrämjande arena

Förvaltningen vill under denna strategi lyfta betydelsen av att arbeta med delaktighet och tillit som en viktig del för att skolan ska vara en hälsofrämjande arena. Att kunna vara delaktig i sitt liv och påverka sin livssituation innebär att få ökad egenmakt. Det finns ett samband mellan egenmakt och benägenhet att vara delaktig i samhället såsom att engagera sig och påverka utvecklingen av sitt närområde eller rösta i allmänna val.

Mål 4: Tillgången till en hållbar och väl gestaltad livsmiljö ska vara jämlik

Förvaltningen föreslår att en strategi från Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026, ska finnas med under detta målområde.

Förslag på strategi att ta med: ”Öka delaktighet och inflytande i stadsutvecklingen. Invånare är experter på sin egen livsmiljö och ska ges möjligheter till inflytande och delaktighet i utvecklingen av samhället och livsmiljön.”

Eva Englund

Karim Zendegani

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Utveckling och analys